

držajnu (»iracionalnu) zbiljnost, koja nije logička konstrukcija. Ali — i to im je zajednički stav — zbaciti treba svaku realnu (svijest transcendentnu) zbiljnost, a po tom i metafiziku. Ovakav idealizam dakako ne uzima u obzir ikoje doživljaje, pa ni u relig. filozofiji.

Već iz rečenoga lako je razabrati neodrživost idealističke relig. filozofije. Racionaliziranjem može se doduše iskonstruirati neki relig. pojam, koji skladno ulazi u sklop čitavog filozofskog naziranja, ali onda je filozofija iznad religije, i religija je njezin produkt: a obrnuto, treba da se filozofija oslanja na empiričku religiju t. j. na sam fakat religije. Novokantovsko rezoniranje ignorira relig. psihologiju i svu povijest religije. U tome se povodi za pozitivizmom, koji također poznaje samo religiju razumske spekulacije, umjesto da induktivno izvede bitne elemente iz religije kao fakta u čovječanstvu i u pojedinačnoj svijesti. Pa kaošto pozitivisti, i novokantovci (osobito Natorp) deduciraju religiju iz etike, dovodeći ju tako u vezu s humanizmom: religion de l'humanité. Nastaju da je ovo negiranje prave religije od svih boljih poznavalaca religije već posve napušteno; odsuđuje ga Paulsen (Einleitung in die Philosophie), karikaturu ga zove Windelband (Einl. in die Philos.), a jednako Eucken, Tröltzsch i dr. I Paulsen kaže, da oduzeti joj svezu s transcendentnim, znači religiju uništiti. A nikakav pojam »etičkog ili humanističkog ideala« ne znači valjada transcendentnu realnost. —

Dakako i kod nas u ovom pozitivističkom duhu pripijevaju o religiji kao »etičkoj kulturi« po gdjejoj »filozofi«-sabirači, misleći da se u ovoj zemlji nitko ne bavi filozofijom.

Suprotno nazorima marburške škole uči badenski smjer, da se u pojmu religije svakako nalazi transcendentna zbiljnost, ali ovu zbiljnost smatra kao realizaciju etičke, estetske i logičke svijesti. I ovdje je dakle religija sekundarna tvorina, kojoj nipošto ne odgovara adekvatni pojam o Bogu, kako ga analiza otkriva u religijskoj svijesti. Upoznati činjenicu religije ne može se bez psihologije — i u tome je osnovna manjkavost novokantovske relig. filozofije. **Z.**

Jakob Schumacher, Hilisbuch für den katholischen Religionsunterricht. Erster Teil, der vorbereitende, prophetische und vorbildliche Charakter des Alten Testaments. Freiburg im Bressgau, Herder & Co.

Svrha je knjizi, da upotpuni i produbi starozavjetnu povijest, kako se predaje u školi. Naročito hoće auktor da istakne i upozori na ona mjesta, koja jasnije pokazuju, kako je stari zavjet priprava i tip za sve što se zbiva u Novom Zavjetu. Isto se tako uzima obzir na prorečki karakter St. Z. Sve se to pokazuje na pojedinim osobama i događajima. Djelo je doživjelo 10 izdanja te je tim samo pružilo najjači dokaz o svojoj unutarnjoj vrijednosti. Knjižica imade 56 stranica. Imade i priloženu kartu Palestine i nacrt Jeruzalema. Preporučamo knjižicu osobito kateketama.

